

STRATÉGIÁI TERV

Nagyközségi Könyvtár
Dömsöd

2014-2017

Beadja: Szabó Andrea

TARTALOM

I.	A könyvtár helyzetelemzése.....	3
II.	Makro és mikro környezet tanulmányozása.....	4
III.	Stratégiai pont meghatározása.....	10
IV.	Jövőkép.....	10
V.	Átfogó cél/Küldetésnyilatkozat.....	11
VI.	Alapvető célok.....	11
VII.	Kulcsfontosságú területek.....	12
VIII.	Cselekvési tervek.....	12

I. A könyvtár helyzetelemzése

A könyvtár bemutatásával kezdődik a helyzetelemzés. Dömsöd kistélepülés, a könyvtár közművelődési és gyermekkönyvtári funkciókat lát el. A művelődési központ keretein belül működik. Itt részletezni kell az ebből származó előnyöket, az együttműködés jelenleg is működő formáit. Fontos szociális funkcióval is bír a könyvtár. Sok magányos, egyedül élő ember keres meg minket, akik igénylik a személyes beszélgetést. Ez a könyvtárosoktól egy másfajta magatartásformát vár el.

A stratégiai terv elkészítésének előzménye könyvtár jelenlegi állapotának széleskörű, minden területre kiterjedő vizsgálata. Erre azért van szükség, hogy tisztán lássuk, jelenleg hol áll a könyvtár, és innen hová szeretnénk eljutni. Fel kell mérni azokat a területeket, ahol változtatásra van szükség. Ennek mértékét és lehetőségeit közösen kell átgondolni. Ebből fakad, hogy a különböző munkaterületeknek azok a hozzáértő kollégák lehetnek a legjobb ismerői, akik figyelemmel kísérik a fejlesztés folyamatát.

A dömsödi Nagyközségi Könyvtár a könyvtári rendszer egészéként a használók könyvtára, alapvetően a község lakosságát hivatott ellátni. Alapfokú könyvtári ellátást nyújt. Gyakorolja a könyvtárak hagyományos funkcióit és a kor technikai követelményeivel is lépést tart. Számítógépeket és Internet használati lehetőséget biztosít az olvasók részére.

A könyvtár feladatait a helyi közművelődési rendelet (11/2004) meghatározza. Ennek célkitűzései megadják a támpontokat a működés alapvető irányához. Itt részletesebben kifejtendők a rendelet által meghatározott elvek. Ezek illeszkednek az egész település közművelődési irányelveihez.

A helyzetelemzés alapját alkotják a könyvtár statisztikai adatai. Át kell gondolni azokat a részterületeket, ahol meghatározzuk a fejlesztés szükségességét. Célszerű legalább az utolsó 3 évre visszamenőleg táblázatos, illetve diagrammos szemléltető formában az alábbi mutatókat mellékelni ehhez a fejezethez:

1. Beiratkozások alakulása
2. Gyermek és felnőtt olvasók aránya
3. Olvasóink foglalkozás szerinti megoszlása
4. Forgalmi adatok (könyvtárhasználók, kölcsönzések, helybenhasználat, internetezés stb)

A fenti tendenciák alapot képeznek arra, hogy megvizsgáljuk a további fejlődési irányokat. (Az olvasók mely rétege alkotja a kisebb számú beiratkozóit, miért? A gyermek olvasók aránya

magas, de nem rendelkezünk számukra igazán megfelelő külön gyermek olvasói részleggel, az iskolai könyvtár ugyanakkor nem látja el megfelelően az iskolásokat)

Mivel mi kistélepülési könyvtár vagyunk, munkacsoportokat nem tudunk létrehozni, viszont minden területnek tudunk referenst biztosítani, aki figyelemmel kíséri a változásokat, és javaslatot tesz a követendő stratégiákra.

A tervezési folyamathoz időhatárokat jelölünk meg.

A tervezett változtatások forrásainak megjelölése esetünkben két lehetőséget takar: önkormányzati fenntartói forrásokat és pályázati támogatásokat.

II. A makro és mikrokörnyezet tanulmányozása

Országos könyvtárügy helyzete

Minőségileg meghatározza a könyvtár szakmai munkáját, hogy az országos könyvtári helyzet és irányelvek, mennyire tartják fontosnak a könyvtárak szerepét. Az adott politikai hozzáállás közvetlenül lecsapódik a könyvtárak dotálásában. Források elvonása vagy támogatások nyújtása mind olyan tényezők, amelyeknek nagy mértékben függvénye lehet egy kisebb könyvtár is. Itt kitérhetünk az alábbi szempontokra:

Elméletben szükség van a kistélepülési könyvtárak munkájára.

Gyakorlatban azt látjuk, hogy a fenntartóinktól a források megvonásával a működésünk alapvető forrásaitól vonnak meg minket is. Finanszírozás hiányában nem látható a fejlődés további iránya.

Kevés pályázati kiírás jelenik meg, amely nekünk megfelelne (állománygyarapítási, számítógépes fejlesztés), és anyagi helyzetünknel fogva idén már olyan pályázatot nem adhatunk be, amely önrésszel bír.

A működési környezet jellemzői

A község jellegének rövid, tárgyilagos elemzése képezi az alapot a makrokörnyezet elemzéséhez. Ide tartozik a falu fekvésének, lakossági adatainak vizsgálata.

Dömsöd a Duna partján fekvő szép település Lakosainak száma 5800 fő. A nyári hónapokban sok nyaraló vendégünk van, ami a könyvtárhasználatban is

jelentkezik A község infrastrukturális ellátottsága fejlődést mutat. Úthálózata részben megfelelő, csatorna, telefon , gáz, kábel tv hálózat, stb az elmúlt években nagy erőfeszítések árán megvalósult. A lakosság létszáma fogyó tendenciát mutat. Sok az idős, kevesen születnek, nagyon nagy a lakosság fluktuációja.

A mindennapi fennmaradásukért küzdenek. A pályázatok nem a kis könyvtáraknak kedveznek. A megyei vagy városi könyvtárak óriási előnyt élveznek. A kiírások alapján a legtöbb esetben a községi könyvtárak kiesnek a pályázók köréből. Amíg a nagy, országos hatáskörű könyvtárak kiadványokra, akkreditált képzésekre pályázhatnak, mi a fennmaradásunkért küzdünk, hiszen az alapvető dokumentumokat nem tudjuk olvasóinknak biztosítani megfelelő választékban.

A könyvtárak támogatása ennél fogva megítélésünk szerint aránytalan.

Az Európai Unió integrációs folyamat által megkövetelt szolgáltatási színvonalhoz messze- menően nem állnak rendelkezésünkre azok a pénzforrások, amelyekből ezeket végre lehetne hajtani -vidéki könyvtári viszonylatban .

A község kulturális életének jellemzői

A településen működnek alapítványok, egyesületek. A művelődési ház saját munkája mellett ezeknek a folyamatos működéséhez is színteret biztosít. Mivel a könyvtár a művelődési házon belül helyezkedik el, fontos, hogy lévén közös célunk, átjárhatóság valósuljon meg a közművelődés területén dolgozók között. Ez személyes kapcsolatokon és közös rendezvényeken alapul. Szeretnénk, ha ők is támaszkodnának a könyvtárra.

A foglalkoztatottság problémája megfordult 2017-re. A cégek munkaerő hiánnyal küszködnek, rendgetel fiatal és középkorú munkaerő hagyta el a települést és ment külföldre szerencsét próbálni. Családok sokasága távozott a településről jobb élet reményében külföldre. A munka lehetőségek száma megfelelő, de hiányzik a szakképzett munkaerő, és a dolgozni akaró képesítés nélküli segéd munkások is. Főleg a fizikai munka területén van kisebb kínálat. Az értelmiségi pályára készülők elhagyják a falut. Nagyon sok az átmenetileg ide költöző család, akik hosszabb-rövidebb ideig maradnak csak a községben. A korábban mezőgazdasági jellegű település életképessége az adóerő hiány és a központi forrás megvonások kissé csökkent. A munkanélküliek aránya magas. Ennek oka a negatív segélypolitika,

amely minimális bevételhez juttatja ugyan a családot, de leszoktatja a családfenntartókat a munkáról. A nagycsaládosoknál a családi pótlék összege hozzáadódik a segélynekhez és összességében olyan nagy jövedelmet eredményeznek, hogy a család fő emeltnem megdolgozni. A környező települések közül itt a legmagasabb.

Mellékletként táblázatokat, diagrammokat lehet készíteni a lakossági adatok változásaitól, a születések számáról és a munkanélküliség alakulásáról.

A makrokörnyezet elemzésének módszere :PEST analízis

P(politics)Politika

E (economics) Gazdaság

S (society) Társadalom

T (technology) Technológia

Politikai tényezők

A politika elvben szükségesnek és fontosnak tartja a könyvtárak jelenlétét a társadalomban, támogatja fejlődésüket. Ehhez viszont nem rendel el elegendő forrásokat. Különös tekintettel a kistérségi könyvtárakra, ahol a fenntartó önkormányzatoktól forrásokat von el, így azo

Gazdasági tényezők

A mi könyvtárunk tényleges gazdasági helyzete kissé kedvezőtlen. A gazdálkodási forrásaink mutatói az elmúlt években nem növekedtek. Nem tudunk lépést tartani a robbanásszerűen növekvő könyvkínálattal, könyvkiadással. A fenntartó komoly finanszírozási gondokkal küzd. A könyvtár, az oktatással és az egészségüggyel szemben nem élvez elsőbbséget. E két területen és égető problémák terhelik az önkormányzatot.

A község kulturális életének jellemzői

A településen működnek alapítványok, egyesületek. A művelődési ház saját munkája mellett ezeknek a folyamatos működéséhez is színteret biztosít. Mivel a könyvtár a művelődési házon belül helyezkedik el, fontos, hogy lévén közös célunk, átjárhatóság valósuljon meg a közművelődés területén dolgozók között. Ez személyes kapcsolatokon és közös rendezvényeken alapul. Szeretnénk, ha ők is támaszkodnának a könyvtárra. Az elkövetkezendő három évben a könyvtár sok kulturális rendezvényt tervez a községben. Ezzel a hagyományok és

a valódi értékek mentén mutatjuk meg a helyi embereknek a kulturát és a helyi hagyományokat.

A makrokörnyezet elemzésének módszere :PEST analízis

P(politics)Politika

E (economics) Gazdaság

S (society) Társadalom

T (technology) Technológia

Gazdasági tényezők

Könyvtárunk tényleges gazdasági helyzete stagnál. Gazdálkodási forrásaink mutatói az elmúlt években nem növekedtek. Nem tudunk lépést tartani a robbanásszerűen növekvő könyvkínálattal , könyvkiadással. A gyarapítás üteme kicsit lassú. A fenntartó komoly finanszírozási gondokkal küzd. A könyvtár, az oktatással és az egészségüggyel szemben nem élvez elsőbbséget .

Politikai tényezők

A politika elvben szükségesnek és fontosnak tartja a könyvtárak jelenlétét a társadalomban, támogatja fejlődésüket. Ehhez viszont nem rendel el elegendő forrásokat. Különös tekintettel a kistérségi könyvtárakra, ahol a fenntartó önkormányzatoktól forrásokat von el, így azok a mindennapi fennmaradásukért küzdenek. A pályázatok nem a kis könyvtáraknak kedveznek. A megyei vagy városi könyvtárak óriási előnyt élveznek. A kiírások alapján a legtöbb esetben a községi könyvtárak kiesnek a pályázók köréből. Amíg a nagy , országos hatáskörű könyvtárak kiadványokra, akkreditált képzésekre pályázhatnak, mi a fennmaradásunkért küzdünk, hiszen az alapvető dokumentumokat nem tudjuk olvasóinknak biztosítani megfelelő választékban.

A könyvtárak támogatása ennél fogva megítélésünk szerint aránytalan.

Az Európai Unió integrációs folyamat által megkövetelt szolgáltatási színvonalhoz messze- menően nem állnak rendelkezésünkre azok a pénzforrások, amelyekből ezeket végre lehetne hajtani -vidéki könyvtári viszonylatban .

Társadalmi tényezők

Az aktív felnőtt lakosság nagy része nem, vagy keveset olvas. Amennyiben olvas, előtérbe helyezi az irodalmilag értéktelen műveket. Kiemelt a kereslet az ifjúság részéről. Az értelmiség egy része szintén keveset olvas. Ez vidéki viszonylatban sajnos gyakori. A vállalkozói réteg idő hiányában szorítja háttérbe az olvasást. Legnagyobb gondnak azt tartjuk, hogy általában a társadalmi folyamatok eredménye az utóbbi évtizedekben az lett, hogy az emberek keveset olvasnak magáért az olvasásért.

A könyvtárak, mint a kultúra alapkövei bázist nyújtanak abban az értelemben, hogy a bennük felhalmozott tudásanyag és információ egy helyen többféle formában is hozzáférhető. Ez az a szerep, ami miatt felértékelődtek a könyvtárak napjainkban. Mindezt kiegészíti az, hogy a korszerű technikai hordozók segítségével gyors, pontos, kényelmes hozzáférést nyújt a könyvtár. Helyi könyvtári tapasztalataink alapján azt tartjuk fontosnak, hogy a nagy globalizáció, határokat, egyediséget elsöprő egységtörekvések mellett kiemelten fontos, hogy őrizzük az egyediséget. Településünk arculatát, jellegét, az itt élő emberek hagyomány rendszerét, életformáját. A lokális tükörcső az, amelyet a könyvtárunk felmutathat. Mi ragaszkodunk a saját arculathoz, és igyekszünk megakadályozni, hogy az előirányzott trendek kényszerítő ereje elmossa mindezt.

Technológiai tényezők

Az információs és kommunikációs technológia dinamikus fejlődése gyors ütemű változtatásokat jelent a könyvtárakra nézve is. Alapintézményként a könyvtáraknak is lépést kell tartani a fejlődéssel. Az anyagi források szűkössége miatt azonban lépéshátrányban és lemaradásban vagyunk a frekvenciát több településekkel szemben. Ezen a területek szinte csak kizárólag a pályázati forrásokra hagyatkozhatunk -amennyiben vannak.

Mikrokörnyezet, SWOT analízis

S= strengths (erősségek)

W= weakness(gyengeségek)

O= opportunities(lehetőségek)

T= threats (veszélyek)

Erősségek

- A könyvtár épülete a művelődési központtal és az általános iskola alsó tagozatával egy épületben, jól megközelíthető központi helyen van, a falu központjában, kellemes parkosított környezetben

- A könyvtárban sok rendezvény van, ide értve a könyvtári órákat, szaktantárgyi órákat(irodalom, történelem) valamint a néprajzi órákat, amelyek a helyi néprajzi gyűjteményhez kötődnek

- Helytörténeti és néprajzi, tárgyi külön gyűjteménnyel rendelkezünk, amely kis múzeumként funkcionál a könyvtár épületén belül

- Jól képzett, szakmát szerető és értő nyitott szakemberek dolgoznak a könyvtárban

- Demokratikus vezetés érvényesül

- Az olvasó megtisztelt, fontos személy nálunk

- Jó a kapcsolat a fenntartóval, valamint az oktatási és közművelődési egyéb intézményekkel Internet elérés és megfelelő mennyiségű számítógéppel rendelkezünk

- A helyi újságban külön rovatot vezet a könyvtár, ahol aktualitások megjelennek

Gyengeségek

- •• Finanszírozási gondok, a finanszírozás nem követi az inflációt
- •• Ebből fakadnak állománygyarapítási problémáink. Nem tudunk kielégítő számú könyvet vásárolni
- •• A könyvtár zsúfolt. Átmeneti raktárunk nincs. Az olvasóteremben magas polcok vannak, kicsi az alapterület.
- •• Gyengül az olvasási kedv, szemben a média romboló hatása következményeként

Lehetőségek

- • Szolgáltatások minőségének emelése, új szolgáltatások bevezetésének átgondolása

- • Pályázati lehetőségek a finanszírozási gondok enyhítésére
- • Folyamatos továbbképzés
- • Fenntartói tendencia váltás
- • Épület korszerűsítése, egyéb helyiségekhez való hozzájutás

Veszélyek

- A könyv , mint információ hordozó háttérbe szorult, amiatt az olvasás tekintélye és jelentősége minimálisra csökken. Ennek hatása az ember személyiségére negatív .
- A kereskedelmi alapokon működő információs szolgáltatások kedvezőbb lehetőségeket kínálnak a felhasználóknak

III. Stratégiai pont meghatározása

A stratégiai terv egésze a könyvtár egészére kiterjed, a minden munkafolyamatára, munkaterületére. A változások a könyvtár egészét érintik majd. A hagyományostól eltérő, új irányvonalak új kihívásokat jelentenek, amelyek folyamatos újragondolásra ösztönzik a könyvtári munkafolyamatokat is. Itt lehet részletezni, az egyes konkrét munkafolyamatokat , amelyre a tervet vonatkoztatjuk

IV. Jövőkép

Egy könyvtárnak ideális képe akkor van, ha az valóban a használók könyvtára.

Olyan könyvtárat képzelünk el, amely elsősorban a helyi igényekhez alkalmazkodva a lehető legtöbb igényt pontosan ki tudja majd elégíteni. Mindezt olyan környezetben lenne ideális, ahol kényelmes, otthonos a környezet, nincs zsúfoltság. El szeretnénk érni, hogy szórakoztatás céljából elsősorban a könyvekért nyúljanak az olvasók, ne csak a számítógéphez üljenek le. Ehhez olyan könyvtárosokra van szükség, akik maguk is olvasnak, és képesek élményeiket megosztani másokkal. Jó lenne, ha megbecsülnék a munkánkat, hogy mi is érezzük, fontos, amit csinálunk Szeretnénk , ha nem lennének a jövőben anyagi gondjaink, amelyek akadályát képezik a szakmai munkánknak, és könyvtár épülésének.

V. Átfogó cél

Egyértelmű elsődleges **cél** hogy a használói kör számára könnyű és gyors hozzáférést biztosítsunk valamennyi információhoz, vagy keresett dokumentumokhoz. Itt nemcsak a saját könyvtárunk állománya, hanem más könyvtárak dokumentum állománya ill. adatbázisai is rendelkezésre állnak. Nyilvános könyvtárként támogatjuk az oktatás különböző szintjein tanulókat, az élethosszig tartó tanulást. Emellett biztosítani szeretnénk a szabadidő kellemes eltöltését azok számára, akik minket választanak. Gondolnunk kell a fizikailag hátrányos helyzetűek ellátására könyvtári, de emberi szempontból is.

Küldetésnyilatkozat

A könyvtár az emberi tudásanyag és kultúrkincs egyetemes őrzőhelye, szimbóluma. A tudást magát képviseli, a tudományokat népszerűsíti és szolgáltatja kézzel fogható formában az emberek számára. A könyvtár demonstrálja, hogy ezt az értéket gyűjteni és szétsugározni fontos és szükséges. Legfontosabb küldetésünknek tekintjük, hogy munkánkkal az olvasás fontosságát megértessük az emberekkel. Az irodalmi művek személyiségre gyakorolt hatásával a gépies információhalmaz jelenléte nem hasonlítható össze, és nem szabad, hogy az előbbi ennek hatására elhalványodjon. A könyvtár olyan hely, ahol az olvasó személye fontos, és ezzel együtt az emberi kapcsolatok, a beszélgetések is fontosak. A könyvtár legyen a falu szellemi életének központja.

VI. Alapvető célok

A könyvtár alapvető célja, hogy minden igényt kielégítsen, amellyel az olvasók a könyvtár felé fordulnak. A használói igényekkel párhuzamosan alakítsa szolgáltatásait minden vonatkozásban.

Partner legyen a könyvtár az olvasóval, az információszerzés különböző területein és a kölcsönös kommunikációban is. Az olvasónak a könyvtárral, vagy a könyvtárossal szemben támasztott igényeit nekünk kell felmérni. Ez adott beszélgetéseken keresztül, valamint konkrét kérdőíves felmérések formájában ölthet testet, amelyekből önkritikusan ki kell szűrni azokat a pontokat, amelyekben nem felelünk meg olvasóink elvárásainak. Ezt a vizsgálódást folyamatosan kell végezni.

VII. Kulcsfontosságú területek

- Minőségbiztosítási program bevezetése a könyvtárban
- Továbbképzés menedzselése éves tervekben
- Folyamatos állományvizsgálat (apasztás , gyarapítás)
- Periodikumok számának igényes növelése

- Néprajzi különgyűjtemény bővítése és népszerűsítése
- A használókkal meg kell ismertetni jogaikat és lehetőségeiket, és azok korlátait is
- Potenciális olvasók feltérképezése, igényeik felmérése, a szolgáltatások ilyen irányú módosítása

VIII. Cselekvési tervek

A stratégiában meghatározott célok elvégzendő feladatként jelennek meg az évenkénti cselekvési tervekben. A cselekvési tervek mindig változnak. Az egyes munkaterületekhez ki kell jelölni a végrehajtásért felelős vezetőket. Ezek tartalma:

- Éves finanszírozási feladatok
- Szakmai feladatok
- Személyi feltételek
- Aktuális rendezvények

Értékelés, változtatás

Szükséges folyamat az állandó értékelés a tervek és a megvalósult gyakorlat tekintetében. A kitűzött célokból mennyi valósult meg, a cselekvési terv mennyire szolgálta a célok megvalósulását. A felmerülő problémás pontokon változtatni kell.

